

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Savolainen, J. 2018. Miesten työ ja työttömyys Suomessa. Teoksessa Outinen, H., Silván, A., Savolainen, J. & Kainulainen, J. (toim.) Työelämän ulkopuolella Tesoman miähet. Tampere: TAMK Tampereen ammattikorkeakoulu, 17-26.

URL: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/102-Tyoelaman-ulkopuolella-Tesoman-mi-ahet.pdf>

2. MIESTEN TYÖ JA TYÖTTÖMYYS SUOMESSA

JUSSI SAVOLAINEN

Työttömien asiat ovat nousseet sosiaali- ja terveydenhuoltosektoria tulevaisuudessa voimakkaasti muokkaavan SOTE -uudistuksen ja etenkin työttömyysturvan aktiivimallin voimaantumisen myötä osaksi päivittäistä julkista keskustelua. Työttömyystilanne elää ajassa. Suomen noustessa viime vuosien taantumasta työllisyystilanteessa on nähtävissä positiivisia merkkejä. Työttömyystilastot osoittavat työttömyyden olevan vähenemässä ja työllisyyden olevan kasvussa viime vuosista. Siinä missä vielä vuonna 2015 Suomen työttömyystilannetta kuvattiin ”rajummaksi kuin kertaakaan 15 vuoteen” (Luukka 2015), on nyt uutisointi muuttunut enemmän työllisyyden kasvua ja työttömyyden laskua korostavaksi. Tilastoinnin oikut ja hankaluudet ovat paljastuneet työvoimapolitiikan käytännön toimenpiteiden toteuttamisen siirtyessä uusille toimijoille. Suomessa valmistaudutaan suuriin muutoksiin SOTE -uudistuksen myötä ja hyvinvointiyhteiskunnan rakenteita uudistetaan ja muokataan uusia prosesseja ja strategioita paremmin palveleviksi. Työttömyys- ja työllisyystilanne ovat monen tekijän summa. Niihin vaikuttavat osaltaan koulutuspolitiikka, työelämän rakenne, työnantajien mahdollisuudet kasvaa ja tarjota työtä sekä yhteiskunnan kustannustehokkuus ja arvoalinnat toimintamme taustalla. Käsittelem artikkelissani työttömyyttä ja työllisyystilannetta työmarkkinoiden ja koulutusjärjestelmän näkökulmasta, painottaen miesten tilannetta.

TYÖN JA TYÖMARKKINOIDEN MUUTOKSET

Työelämä on muuttunut ja palkkatyössä toisen palveluksessa olevien määrä on kasvanut voimakkaasti. Itsenäisyyden alkuvuosina maamme suurimpana työllistäjänä toimi maatalous, josta 80 % väestöstä sai elantonsa. Työskentely aloitettiin varhain ja

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

sitä jatkettiin mahdollisuuksien mukaan läpi koko elämän. Sotien jälkeisistä suurista sukupolvista lähes puolet syntyivät maatalousperheisiin. Tänä päivänä maatalouden osuus työllistäjänä on enää muutaman prosentin luokkaa. (Kaseva 2012; Myrskylä 2014.) Sodan aikana ja ennen sitä syntyneet ikäluokat erosivat nykyisistä myös siinä, että työelämässä aloitettiin varhemmalla iällä. Syynä oli suhteellisesti harvempien opiskelun jatkaminen perusasteen jälkeen. Työt olivat myös luonteeltaan sellaisia, että tekijöitä tarvittiin ja työtehtävistä suoriutui ilman korkeaa koulutustasoa. (Loukola 2012.) Aiemmin oli tyypillistä opiskella yksi tutkinto ja työllistyä tutkintoa vastaavaan työhön. Nykyisin useamman tutkintoon johtavan koulutuksen suorittaminen on yleistynyt ja tullut joissain tapauksissa jopa välttämättömäksi. Tutkintoja tarvitaan ja niitä edellytetään tiettyihin ammattiasemiin pääsemiseksi ja niissä toimimiseksi. Opiskelu on monimutkaistunut ja jatkuu tutkinnon suorittamisen jälkeen myös työelämässä. Puhutaan elinikäisestä oppimisesta ja työntekijöiden oletetaan ylläpitämisen lisäksi myös kehittävänsä omaa ammattitaitoaan ja osaamistaan. Usealla alalla työskentelyyn vaaditaan erilaisen osaamisen ja sen ylläpysymisen todentamista. Esimerkiksi työssä toimiminen voi edellyttää erilaisten kurssien ja sertifikaattien suorittamista. Työelämässä ei pärjää enää hallitsemalla yksittäisiä asioita, vaan tarvitaan moniosaamista ja laajempien kokonaisuuksien hallintaa.

Vuosituhanneen vaihteen jälkeen työelämää ja työtä on haastanut ennen kaikkea globalisaation aiheuttamat palveluiden ja tuotannon rakennemuutokset. Kansainväliset ja kansalliset rajat ovat monella alalla madaltuneet tai jopa kaatuneet, eikä enää tuotannon tai palvelun tuottamispaikalla ole samankaltaista merkitystä kuin ennen. Tämä on haastanut koko suomalaista yhteiskuntaa niin koulutuksen kuin koulutusjärjestelmän tuottaman osaamisen, työn tuottavuuden, laadun ja kustannusten sekä välillisesti myös hyvinvointiyhteiskunnan rakenteiden saralla. (Mäenpää 2016.) Ammattirakenteet ovat kohdanneet murroksen. Perinteiset ja rutiininomaiset työtehtävät teollisuudessa, toimistotöissä tai asiakaspalvelussa ovat syrjäytyneet tai syrjäytymässä teknologisen kehityksen, robotiikan ja automatiikan kehittyessä. Uusia työpaikkoja syntyy puhtaanapöydän ja muihin matalamman palkkaluokan palvelutehtäviin sekä korkean palkkaluokan asiantuntija- ja erityistehtäviin. Teknologisen kehityksen myötä työtehtäviä näyttäisi häviävän etenkin palkkaluokkien keskikastia edustavista ammattiryhmistä ja työmarkkinat ovat polarisoitumassa. (Maczulskij ym. 2016.)

Suomen lamavuodet (1991-1993) vaikuttavat taustalla työllisyystilanteeseen edelleen. Laman aiheuttamat muutokset elinkeinoelämän ja vientiteollisuuden rakenteissa muokkasivat työmarkkinoita. Lama lyhensi keskimääräistä työuraa usealla vuodella. Lama vaikutti myös sen aikana tutkinnon suorittaneiden työllistymistilanteeseen pitkällä aikavälillä. Valmistumisen jälkeen vuonna 1992 tutkintonsa suorittaneista neljäsosa (25 %) oli työttömänä vuoden kuluttua. Kymmenesosa (10,5 %) tutkinnon suorittaneista oli työttömänä vielä viiden vuoden kuluttua ja 7 % vielä kymmenenkin vuoden kuluttua. Vertailun vuoksi esimerkiksi vuoden 2002 tutkintoon valmistuneista vastaavat luvut ovat vuoden kuluttua valmistumisesta 8,5 % ja viiden vuoden kuluttua 4 %. (Loukola 2012.) Lamavuosista ja julkisen talouden kriisistä selviydyttiin vähitellen.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

Selviytymisen taustalla arvioidaan vaikuttaneen monia tekijöitä. Maailmantalouden suhdanteen paraneminen, EMU -jäsenyys, vientitalouden kilpailukyvyyn parantuminen ja sitä tukeva politiikka sekä ICT -osaaminen tukivat kaikki osaltaan Suomen nousua ja pärjäämistä kansainvälisillä markkinoilla. (Mäenpää 2016.)

Suomen talous kohtasi merkittäviä haasteita myös 2000 -luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppupuolella, jolloin ns. subprime -kriisi oli mukana voimistamassa kansainvälistä finanssikriisiä. Syntyneitä taantumaa tukivat osaltaan myös eri EU -maihin liittyneet velkakriisit. Nämä taantumavaiheet eivät muodostuneet yhtä kohtalokkaiksi yhteiskunnan ja Suomen talouden kannalta, vaikkakin taloudellisia ja inhimillisiä vaikutuksia yksilöihin, perheisiin ja kokonaisuun paikkakuntiin ei missään nimessä sovi vähätellä tai unohtaa. Taantumavuonna 2009 bruttokansantuotteen vähennys oli 8 % edellisvuoteen verrattuna. Bruttokansantuotteen pudotus oli suurin yksittäinen sitten vuoden 1918. Yhteiskunnassamme ei kuitenkaan ajauduttu yhtä syvälle ahdinkoon kuin lamavuosina. Olimme eläneet poikkeuksellista korkeasuhdannetta, jonka ansiosta rajusta pudotuksesta huolimatta jäimme pinnalle. Työttömyysaste ei noussut samantyyppisiin lukemiin kuin 90 -luvulla ja tuotannon putoaminen alkoi korjaantua nopeasti. (Pohjola 2010; Loukola 2012; Elinkeinoelämän keskusliitto 2013.)

TYÖHÖN JA TYÖTTÖMYYTEEN LIITTYVÄ TILASTOINTI

Työttömyyslukuista ja tilastoista keskusteltaessa täytyy huomioida kenen tilastoja seuraa ja katsoo. Suomessa laajaa työttömyystilastointia tehdään Työ- ja elinkeinoministeriön sekä Tilastokeskuksen toimesta. Molemmat tilastoivat työttömyyttä eri lähtökohdista ja eri tarkoitusta varten. Tästä syystä tilastot eroavat toisistaan ja Työ- ja elinkeinoministeriön luvut ovat suurempia kuin Tilastokeskuksen. Suurimmillaan eroa on ollut 100 000 työttömän verran. Esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien tilanne saattaa osoittautua Tilastokeskuksen tilastointia seurattaessa hankalaksi: heidän työnhakutahdinsa ei välttämättä täytä aktiivisen työnhaun kriteerejä, jolloin he eivät rekisteröidy työttömiksi. (Tilastokeskus 2015.) Esimerkiksi vuonna 2016 työvoiman ulkopuolella olevista vajaa kymmenesosa ilmoitti olevansa työtön tai lomautettu, mutta he eivät täyttäneet työvoimatutkimuksen määritelmää eivätkä täten tilastoituneet työttömiksi (Tilastokeskus 2017a).

Tilastokeskuksen tilastoissa työttömän määritelmä noudattaa kansainvälisen vertailtavuuden vuoksi YK:n työjärjestön (ILO) suosituksia ja Euroopan Unionin asetuksia. Siinä työttömäksi katsotaan henkilö, joka on työtä vailla ja viimeksi kuluneen viikon aikana tutkimushetkestä etsinyt työtä ja voisi aloittaa työt kahden viikon kuluessa. Huomioitavaa on myös Tilastokeskuksen tilaston syntyminen haastattelututkimuksen avulla. Siinä kuukausittain haastatellaan 12 000 henkilöä satunnaisotannalla. Haastatteluisissa käsitellään viikon mittaista ajanjaksoa, jota kutsutaan tutkimusviikoksi. Mikäli

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

haastateltava on haastatteluhetkellä tehnyt työtä edes jonkin verran tutkimusviikolla, katsotaan hänet työlliseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö tilastoi puolestaan työnvälitystilastoonsa työttömät termillä työtön työnhakija. Siinä työttömiksi katsotaan pääsääntöisesti ne työttömät henkilöt, jotka ovat rekisteröityneet TE-toimistossa työnhakijoiksi. (Sihto & Myrskylä 2000; Tilastokeskus 2015.)

Työttömyysasteessa on kyse työttömien prosenttiosuudesta saman ikäisestä työvoimasta. Työvoimaan katsotaan kuuluvan kaikki 15-74-vuotiaat, jotka ovat olleet työttömänä tai työllisinä tutkimusviikolla. Virallinen työttömyysaste Suomessa lasketaan työttömien prosenttiosuutena saman ikäisten työvoimasta. Työllisyysaste on työssä olleiden henkilöiden prosenttiosuus työvoimasta. (Tilastokeskus 2015.)

Keskimääräistä työllistymisikää määriteltäessä on tapana katsoa se ikä, jonka kohdalla puolet ikäluokasta on töissä. Nykyisillään tämä 50 %:n taso saavutetaan suunnilleen 20 ikävuoden jälkeen, mutta on huomioitava, että näistä henkilöistä on lähes puolet työsäkännin ohella samanaikaisesti opiskelemassa. (Kaseva 2012; Myrskylä 2014.)

KOULUTUSTAUSTAN VAIKUTUS TYÖLLISTYMISEEN

Koulutus korreloi työllistymisen kanssa. Lauri Ihalainen totesi työministerinä ollessaan kolumnissaan (Kauppalehti 9.2.2015):

”Mitä vähäisempi yleissivistävä pohjakoulutus, peruskoulutus ja ammattikoulutus on, sitä haavoittuvampi ihminen on työmarkkinoilla, ja sitä katkonaisemmat ja lyhyemmät työhistoriat ovat.”

Vaikutusta työllistymiseen on niin koulutusasteella kuin koulutusallakin. Sukupuoli vaikuttaa työllistymiseen koulutuspolkujen ja -valintojen välisten sukupuolisten erojen vuoksi. Väestötasolla miehet ovat naisia matalammin koulutettuja. (Myrskylä 2012; Tilastokeskus 2012; Tilastokeskus 2018a.) Niin sanotulla koulutustasomittaimella mitaten naisten koulutusaika perusasteen jälkeen on yli kaksi kuukautta pidempi kuin miesten, jotka kouluttautuvat perusasteen jälkeen teoreettisesti laskettuna 3,2 vuotta. Miehet ovat naisia useammin jääneet ilman perusasteen jälkeistä koulutusta. Kolmannes (30,5 %) miehistä on ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa. Samoin miesten määrä on suurempi toisen asteen tutkinnon sekä erikoisammattitutkinnon suorittaneista. Naiset puolestaan suorittavat miehiä useammin alimman korkea-asteen ja alimman korkeakouluasteen sekä ylemmän korkeakouluasteen koulutuksen. Tilanne kääntyy jälleen miesten eduksi tutkija-asteen koulutuksen suhteen. (Tilastokeskus 2017b; Tilastokeskus 2018a.)

Naisten ja miesten koulutusalat ovat Suomessa jakautuneet voimakkaasti. Naisten osuus terveys- ja sosiaali-alan koulutuksen saaneista oli 88,5 %, kasvatustieteellisestä

ja opettajan koulutuksesta 77,7 % ja humanistisesta ja taidealojen tutkinnoista 70,7 %. Miesten suurempi osuus näkyi puolestaan yleissivistävässä (51,2 %), luonnontieteellisessä (58,3 %), maa- ja metsätalouden (65,9 %) sekä tekniikan (84 %) tutkintoon johtavissa koulutuksissa. (Tilastokeskus 2018a.) Työmarkkinoilla tämä koulutusalaan liittyvä eriytyminen näkyy mies- ja naisvaltaisina aloina. Naiset ovat yleisimmiltä ammateiltaan hoivapalvelun ja terveydenhuollon työntekijöitä, myyjiä ja kauppiaita sekä opettajia tai opetusalan erityisasiantuntijoita. Miehet ovat ammatiltaan tyypillisesti luonnontieteiden tai tekniikan erityisasiantuntijoita, kuljetus- tai rakennustyöntekijöitä. (Keränen 2016.)

Koulutusalaakohtaiset erot näkyvät työllistymisessä ja työhön sijoittumisessa. Valmistuneiden työelämään siirtymistä mitataan vuoden kuluttua valmistumisesta. Parhaiten työllistyy terveys- ja hyvinvointialalle, jolle valmistuneista 83 % on työllistynyt. Kasvatusalalla työllistymisprosentti on lähes yhtä korkea (79 %). Eniten työttömiä oli tietojen käsittelyn, tietoliikenteen sekä tekniikan aloille valmistuneissa (19 %). (Tilastokeskus 2018a.)

Koulutustaso vaikuttaa koulutusalan ohella tulevaan työllistymiseen. Vastavalmistuneet naiset työllistyvät miehiä useammin. Vuonna 2016 ero oli 10 prosenttiyksikköä. Kaikista tutkintoon johtaneen koulutuksen suorittaneista vuoden kuluttua oli työssä 66 %. Päätoimisesti työskenteleviä oli 51 % ja työssä opiskelun ohessa 15 %. Miehistä työssä olevien osuus oli 61 % (naiset 71 %). Toisen asteen ammatillisen koulutuksen suorittaneista miehistä työssä oli 60 % (naiset 71 %). Miehistä 23 % oli toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittamisen jälkeen työttömänä vuoden kuluttua opintojen päättymisestä. (Tilastokeskus 2018a.)

Ylioppilastutkinto on yleissivistävän luonteensa vuoksi useammin väylä jatko-opintoihin. Vuonna 2016 ylioppilastutkinnon suorittamisen jälkeen korkeakouluopintoihin haki valmistumisvuonna 73 % tutkinnon suorittaneista. Korkeakouluopinnoissa jatkoi ilman välivuosia 26 % ylioppilaista. Ammatillisen koulutuksen puolella opintoja jatkavia oli 4 %. Korkeakoulutukseen vuonna 2016 pääsi opintojaan jatkamaan miehistä (32 %) suurempi osa kuin naisista (21 %). Ammattikoulutukseen miehistä puolestaan jatkoi pienempi osa (2 %) kuin naisista (5 %). (Tilastokeskus 2017b.)

Ammattikorkeakoulu- tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisesta näyttää olevan etua työllistymiseen. Vuoden kuluttua tutkinnon suorittamisesta oli työttömänä 9 % valmistuneista. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista miehistä oli työssä vuoden päästä tutkinnon suorittamisesta 82 % (naiset 84 %). Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista miehistä työssä oli 85 % (naiset 82 %). Osa valmistuneista oli jatkanut opiskelua tai tilastoitu muuhun toimintaan, kuten esimerkiksi vanhempainvapaalle. (Tilastokeskus 2017a; Tilastokeskus 2017b; Tilastokeskus 2018a.)

Suomessa on herännyt huolta ”kadonneista työmiehistä”. Tällä tarkoitetaan niiden miesten suurta määrää, jotka eivät opiskele, ole työssä tai työkyvyttömyyseläkkeellä.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

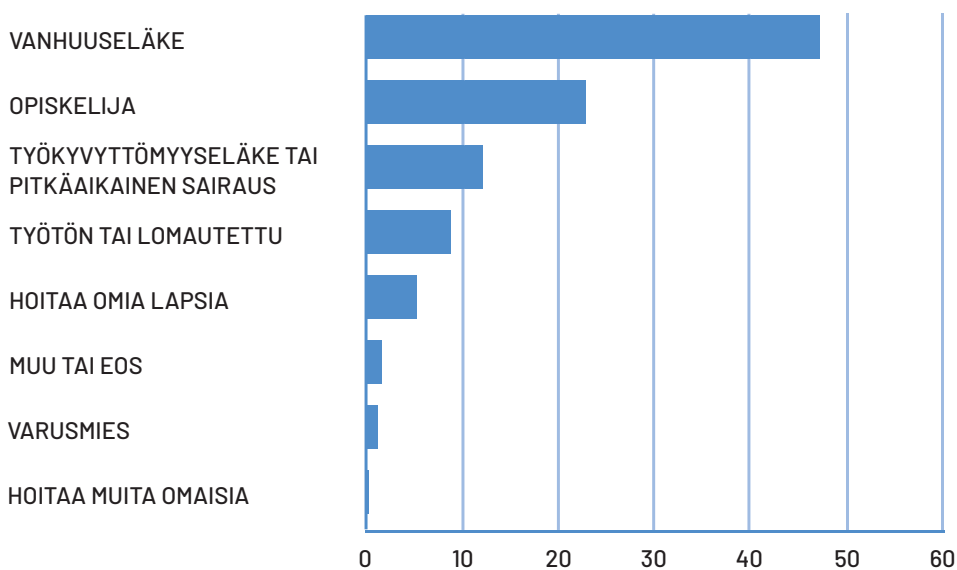
11

Koska koulutustaso vaikuttaa työllistymiseen, tarvittaisiinkin lisää tukea syrjäytymisvaarassa oleville pojille peruskoulussa. Osan lisätuentarve saattaa alkaa jo varhaiskasvatuksessa. Poikien tyttöjä heikompi menestyminen peruskoulussa on tunnistettu ja tilanteen korjaamiseksi tarvitaan lisää tai oikeammin kohdistettuja resursseja etenkin peruskouluun. (Pyykkönen ym. 2017.)

TYÖVOIMAN ULKOPUOLELLA OLEMINEN JA TYÖTTÖMYYS

Vuonna 2016 työvoiman ulkopuolella oli 15-74-vuotiaiden ikäryhmästä väestöstämme 35 % eli 1 424 000 henkilöä. Määrä oli kasvanut vuoteen 2015 verrattuna 11 000 henkilöllä. Kasvun aiheutti pääasiassa eläkkeelle siirtyminen. Piilotyöttömiä oli Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2016 155 000 henkilöä. Piilotyöttömillä tarkoitetaan työvoiman ulkopuolella olevia henkilöitä, jotka olisivat halunneet työtä ja voineet sellaisen ottaa kahden viikon kuluessa vastaan, mutta joiden työnhaku ei ollut aktiivista neljän viimeksi kuluneen viikon aikana. Työvoiman ulkopuolella olemisen syistä ehdottomasti suurin on eläkkeellä oleminen. Muita merkittäviä syitä ovat opiskelu, työttömyys tai lomautettuna oleminen, lastenhoito tai asepalvelus. (Tilastokeskus 2017a.) Työelämän ulkopuolella olemisen syitä havainnollistetaan prosenttiosuuksin alla olevassa kuviossa (kuvio 1).

KUVIO 1. Työvoiman ulkopuolella olevat pääasiallisen toiminnan* mukaan vuonna 2016, 15-74-vuotiaat, % (*oman ilmoituksen mukaan. Tilastokeskus 2017a.)

Tilastokeskuksen mukaan keskimääräinen työttömyysprosentti oli 8,6 % vuonna 2017. Laskua edellisvuoteen tapahtui 0,2 prosenttiyksikköä (Tilastokeskus 2018b). Myös Työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystilastoissa näkyi työttömyystilanteen parantuminen. Työttömyysprosentti laski joulukuussa 2017 edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Laskua tapahtui kaikkien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) alueilla. Alueellisesti eniten laskua oli tapahtunut Satakunnassa (-25 %), Pirkanmaalla (-25 %) ja Pohjanmaalla (-22 %). Joulukuun lopussa työ- ja elinkeinotoimistoihin ilmoittautuneita kokoaikaisesti lomautettuja oli 17 000, mikä oli 10 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan 295 500, joista yli vuoden työttömänä olleita 91 600. Työttömien määrä oli laskenut edellisestä vuodesta 17,5 % ja yli vuoden työttömänä olleiden määrä 24,9 %. Erilaisissa aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa oli 4,2 % työvoimasta, eli 115 000 henkilöä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018.)

Miesten osuus työttömistä on hieman naisia runsaampi, mutta kokonaisuutena katsoen sukupuolen mukainen jakautuminen on ollut miesten ja naisten välillä Suomessa työllisyysasteella mitattuna jo pitkään suhteellisen tasaista (Tilastokeskus 2018b). Miesten työttömyysaste oli vuoden 2017 lopussa 8,9 % (naiset 7,9 %). Pitkäaikaistyöttömien määrässä miesten osuus on selkeämmin korostunut. Miesten osuus pitkäaikaistyöttömistä (91 600 henkilöä) oli vuoden 2017 lopulla noin 57 %. Toisaalta miesten pitkäaikaistyöttömyys laski edellisvuodesta jopa 26 % (naisilla 23 %). (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018.)

MIESTEN TYÖLLISYYSASTE

Ajankohtainen työllisyystilanne on työttömyystilanteen ohella luonnollisesti myös parantunut. Joulukuun 2017 työllisten määrä oli kasvanut lähes 50 000 henkilöllä edellisen vuoden joulukuuhun verrattuna. Työllisyysaste vuonna 2017 oli 9,6 % ja kasvanut (+0,9 %) vuoteen 2016 verrattuna. Miesten työllisyysaste oli 70,4 %. Nousua vuoteen 2016 oli tapahtunut 0,7 prosenttiyksikköä.

Miesten työllisyystilanteeseen tarkasteltaessa kannattaa kiinnittää huomiota sukupuolten välisiin eroihin esimerkiksi vanhempainvapaiden tai muiden vanhemmuuteen liittyvien työelämän ulkopuolella olemisen syihin. Toisaalta vuoden 2009 taantumassa miesten työttömyys lisääntyi paljon enemmän kuin naisten. Tätä selittää etenkin ammattien ja ammattiryhmien jakautuminen sekä taantumien vaikutuksista voimakkaimmin kärsivien ammattiluokkien miesvaltaisuus. Lisäksi voidaan ajatella miesten tekevän kuluttavampaa työtä kuin naiset tekevät, sillä työkyvyttömyyseläkkeellä olevien miesten osuus on suurempi kuin naisilla ja niin sanotussa työttömyysputkessakin on miehiä naisia runsaammin. (Myrskylä 2012.)

Nykyään työelämän alkamis- ja päättymisajankohtien rajat ovat häilyviä ja niiden tarkka määrittäminen haasteellista. Ihmiset opiskelevat ja ovat työssä päällekkäin ja samanaikaisesti, eikä eri tilastoissa aina ole löydettävissä sopivia luokkia, jotka tarkasti

1

2

3

4

5

6

7

8

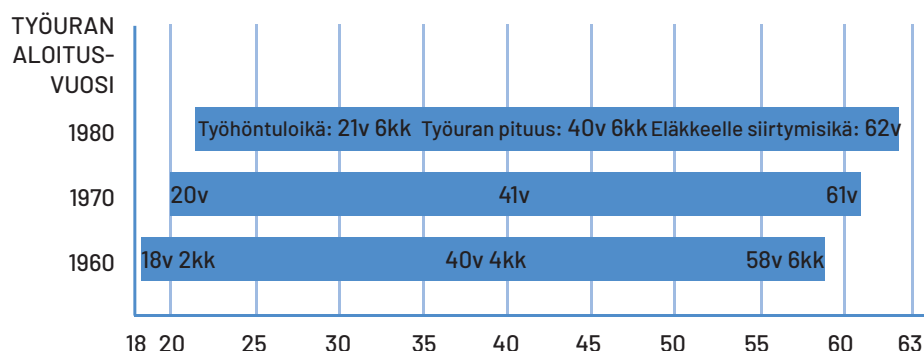
9

10

11

kuvaisivat todellista tilannetta. Keskimääräistä työllistymisikää määritellään sen iän perusteella, jonka kohdalla puolet ikäluokasta on töissä. Nykyään tämä työllistymistaso saavutetaan suunnilleen 20 ikävuoden jälkeen. Työllistymistason arvioinnissa on huomioitava, että näistä henkilöistä on lähes puolet työssäkäynnin ohella opiskelemassa. (Myrskylä 2014.) Oheisessa kuviossa on kuvattu keskimääräistä työuran pituutta syntymävuoteen perustuen (kuvio 2).

KUVIO 2. Eri ikäluokkien työurien pituudet. (Lähde: Väestön ammattirakenne- ja työllisyystilasto Kasevan 2012 mukaan.)

Mikäli huomioidaan naisten oleminen kotona lasten kanssa, on miesten kokonaistilanne työllisyysasteella mitattuna heikompi kuin naisten. Esimerkiksi keskiasteen suorittaneiden miesten osalta miesten työllistymisikä asettuu 21 vuoteen (naisten alle 20 vuotta). Ilman tätä huomioimista työllisyysasteessa sukupuolten väliset erot ovat etenkin 35 vuoteen asti perusasteen koulutuksen suorittaneiden keskuudessa selkeät. Miesten työllisyysaste on noin 15 prosenttiyksikköä korkeammalla kuin naisten. Syynä tähän pidetään etenkin lastenhoitoa, ja ero katoaakin 50 ikävuoden tietämillä, jolloin naisten työllisyysaste ohittaa miesten työllisyysasteen. Myös muissa koulutusasteissa miesten työllisyysaste ylittää naisten työllisyyden niiden ikävuosien kohdalla, jolloin naisista suuri osa on kotona pienten lasten kanssa. Mitä korkeammasta koulutusasteesta on kyse, sitä aiemmin miesten työllisyysaste jää naisten työllisyysasteen alapuolelle uudelleen. Tarkasteltaessa yli 40 ikävuoden jälkeistä työllisyysastetta voidaan nähdä naisten työllisyystilanteen olevan parempi miehiin verrattuna. Syitä miesten ja naisten väliseen työllisyysasteiden vaihteluun voi löytyä työmarkkinoiden sukupuolistumisesta ja työskentelyaloista. Naisten työskennellessä runsaammin julkisella sektorilla ja palvelualoilla, ovat heidän työpaikkansa paremmin suojattuja kuin esimerkiksi vientiteollisuuden tai rakentamisessa työskentelevien miesten. (Myrskylä 2012; Tilastokeskus 2016.)

Työurien eroavaisuuksiin on ajateltu liittyvän myös sosioekonomisia taustavaikuttajia. Varmasti näinkin, mutta miesten tilannetta tarkasteltaessa esimerkiksi 65-vuotiaalle toimihenkilölle ja työntekijälle on keskimäärin kertynyt yhtä pitkä työura. Koulutuksen

perusteella pisintä työuraa tekevät alimman korkea-asteen suorittaneet. Huomioitavaa on myös se, että lähes kolmannes 65-vuotiaista on työskennellyt vähintään 40 vuotta. (Järnefelt 2013.) Ihmiset siis työskentelevät jo keskimäärin varsin pitkään. Mikäli haluamme ylläpitää nykyistä tilaa tai tavoittelemme siihen edelleen kasvua, täytyy yhteiskuntamme ja työnantajien satsata työn tekemisen tukemiseen ja työhyvinvointiin entistä enemmän.

Olenneisinta työurien pidentämiselle ja sitä kautta kansantaloutemme vahvistumiselle näyttäisi omasta näkökulmastani olevan ennen kaikkea keinotekkoisten ja byrokraattisten esteiden poistaminen työn tekemiseen liittyen, työelämän ulkopuolelle jääneen yksilöllinen auttaminen sekä ihmisten toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistaminen. Työttömyystilanteen helpottamiseksi, työllisyystilanteen parantamiseksi ja työurien pidentämiseksi onkin syytä tehdä edistäviä toimenpiteitä laajalla skaalalla. Työhön pääsyä työuran alkupuolella tulee entisestään helpottaa, työn ulkopuolelle jäävien aitoja mahdollisuuksia työelämään palaamiseen lisätä ja työuran jatkamisen vaihtoehtoja eläkeiän kynnyksellä monipuolistaa. Asianosaisten ja eri palvelunkäyttäjien mukaan ottamista yhteiskunnallisen tukitoiminnan suunnitteluun ja arviointiin tulee lisätä. Yhteistyössä kehitettyjen palvelujen toiminta voisi olla tuloksellisempaa kuin nykyisellä tavalla kehitettyjen, joissa ammattilaisten määrittelemien ongelmien ratkaisemiseen pyritään ammattilaisten määrittelemien toimenpiteiden avulla. Yhteiskunnassamme on jo otettu askeleita oikeaan suuntaan. Matkaan on mahtunut haparointia tai jopa harha-askeleita, kuten SOTE -uudistukseen, toimeentulotuen siirtoon ja aktiivimalliin liittyen olemme nähneet. Haparointi ja harha-askeleet ovat tyyppillisiä hieman epävarmasti etenemään lähtevällä. Askel saa lisää varmuutta, kun saamme tahto- ja tavoitetilan sekä reitin sitä kohden selkeämmäksi ja yhteisesti yhteiskuntamme jakamaksi. ///

LÄHTEET

- Elinkeinoelämän keskusliitto 2013. Naiset ja miehet työelämässä. Maaliskuu 2013. Luettu 20.11.2017: https://ek.fi/wp-content/uploads/naisetmiehet_maaliskuu2013.pdf
- Ihalainen L. 2015. Liian kapea koulutus haittaa työllistymistä. Kolumni. Kauppalehti/ Kauppalehti EXTRA. Alma-Talent Oy: Helsinki.
- Järnefelt N. 2013. Sosioekonomiset erot työurien pituudessa oletettua pienempiä. Teoksessa: Hyvinvointikatsaus 4/2013 – Teema: Aikuistuminen, työura ja eläkkeelle siirtyminen. http://tilastokeskus.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2013_04.html
- Kaseva, H. 2012. Hupenevat Tunnit – Näin suomalaisten työaika on lyhentynyt vuodesta 1960. Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA. Luettu 3.2.2018: <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/12/Hupenevat-tunnit.pdf>
- Keränen T. 2016. Miehet ja naiset yhä eri ammateissa – Suomi kärkimaiden joukossa Euroopassa. Yle Uutiset. 24.10.2016. <https://yle.fi/uutiset/3-9244101>
- Loukola A. 2012. Lamavuonna 1992 tutkinnon suorittaneet työllistyivät huonosti. Teoksessa: Tilastokeskus. Hyvinvointikatsaus 1/2012 – Teema: Sukupolvien väliset suhteet. Luettu 20.12.2017: http://www.tilastokeskus.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2012_01.html

Luukka T. 2015. Suomen työttömyys rajumpaa kuin kertaakaan 15 vuoteen. Helsingin sanomat 24.6.2015. Luettu 2.2.2018: <https://www.hs.fi/talous/art-2000002833758.html>

Maczulskij T., Maliranta M. & Pekkala Kerr S. 2016. Työmarkkinoiden rakennemuutosyrityksissä ja yritysrakenteissa. Talous ja Yhteiskunta 4/2016, s. 20-25. Palkansaajien tutkimuslaitos. Kirjapaino Jaarli Oy.

Myrskylä P. 2012. Hyvin koulutetuilla pisimmät työurat. Teoksessa: Tilastokeskus. Hyvinvointikatsaus 1/2012 – Teema: Sukupolvien väliset suhteet. http://www.tilastokeskus.fi/tup/hyvinvointikatsaus/hyka_2012_01.html

Myrskylä, P. 2014. Milloin työura alkaa ja loppuu? Tieto & Trendit 2/2014. Talous- ja hyvinvointikatsaus. Tilastokeskus. Luettu 3.2.2018: <http://tietotrendit.stat.fi/mag/article/61/>

Mäenpää M. 2016. Millainen on työn ja työmarkkinoiden tulevaisuus? Sitra. Työpäpaperi. Luettu 2.2.2018: https://media.sitra.fi/2017/02/23203920/Millainen_on_tyon_ja_tyomarkkinoiden_tulevaisuus.pdf

Pohjola M. 2010. Taantumun syvyydestä. Kansantaloudellinen aikakauskirja 3/2010. Taloustieteellinen yhdistys. Luettu 3.2.2018: <http://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/kak32010/kak32010paakirjoitus.pdf>

Pyykkönen J., Myrskylä P., Haavisto I., Hiilamo H. & Nord U. 2017. KADONNEET TYÖMIEHET -Suomessa 79 000 miestä ei tee tai aina edes hae töitä – mitä heille tapahtui? EVA-analyysi nro 54. 16.2.2017. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Luettu 3.2.2018: http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2017/02/no_54.pdf

Sihto M. & Myrskylä M. 2000. Erilaisia työttömiä erilaisissa tilastoissa. Kansantalouden aikauskirja. 4/2000. Taloustieteellinen yhdistys. Luettu 3.2.2018: <http://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/images/stories/kak/kak42000/kak42000sihto.pdf>

Tilastokeskus 2012. Väestön koulutusrakenne. Verkkójulkaisu. Helsinki: Tilastokeskus. Luettu 2.2.2018: http://www.stat.fi/til/vkour/2012/vkour_2012_2013-12-04_tie_001.fi.html

Tilastokeskus 2015. Tilastokeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyystilastojen vertailu. Luettu 20.12.2017. http://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/tyti_2015-04-28_men_001.html

Tilastokeskus 2016. Naiset ja Miehet Suomessa 2016. 4. korjattu painos. Edita Publishing Oy. Grano: Helsinki.

Tilastokeskus 2017a. Suomen virallinen tilasto (SVT). Työvoimatutkimus 2016. Luettu 8.1.2018: https://www.stat.fi/til/tyti/2016/13/tyti_2016_13_2017-04-12_kat_004.fi.html

Tilastokeskus 2017b. Suomen virallinen tilasto (SVT): Koulutukseen hakeutuminen. Helsinki: Tilastokeskus. Luettu 8.2.2018: https://www.stat.fi/til/khak/2016/khak_2016_2017-12-13_tie_001.fi.html

Tilastokeskus 2018a. Suomen virallinen tilasto (SVT): Sijoittuminen koulutuksen jälkeen. Verkkójulkaisu. Helsinki: Tilastokeskus. Luettu 3.2.2018: http://www.stat.fi/til/sijk/2016/sijk_2016_2018-01-25_tie_001.fi.html

Tilastokeskus 2018b. Suomen virallinen tilasto (SVT). Työvoimatutkimus Joulukuu 2017. Luettu 2.2.2018: http://tilastokeskus.fi/til/tyti/2017/12/tyti_2017_12_2018-01-25_tie_001.fi.html

Työ- ja Elinkeinoministeriö 2018. Työllisyyskatsaus joulukuu 2017. Työ- ja elinkeinoministeriö 25.01.2018. Julkaisusarja: Työllisyyskatsaus 12/2017. Luettu 28.1.2018: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160500/TKAT_Joulu_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

